

Téma 4:

Sociální zabezpečení

4.1 Pojistné na sociální zabezpečení

4.2 Nemocenské pojištění

4.3 Důchodové pojištění

4.1.1 Pojistné na sociální zabezpečení - legislativa

- *Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*
-

4.1.2 Charakteristika pojistného na sociální zabezpečení

- Součást příjmů státního rozpočtu, která zahrnuje :
 - a) pojistné na **důchodové** pojištění (28 %),
 - b) pojistné na **nemocenské** poj. (2,3 %),
 - c) příspěvek na **státní politiku zaměstnanosti** (1,2 %) vyměřovacího základu.

Z toho zaměstnavatel	25 %,
zaměstnanec	6,5 %

4.1.3 Poplatníci pojistného na sociální zabezpečení (5 skupin)

- **zaměstnavatelé** = dříve členění na organizace a malé organizace (do 25 zaměstnanců), od roku 2009 se toto členění nepoužívá,
 - **fyzické osoby** pokud:
 - a) vykonávají zaměstnání na území ČR nebo v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území ČR,
 - b) zaměstnání **trvalo nebo mělo trvat alespoň 15** kalendářních dnů,
 - c) sjednaná částka započitatelného příjmu za kalendářní měsíc činí alespoň **2000** Kč.
-

4.1.3 Poplatníci pojistného na sociální zabezpečení (5 skupin)

- **OSVČ** – povinně důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (28 + 1,2 %), **nemocenské dobrovolně** (1,4 %),
 - Osoby **dobrovolně účastné důchodového pojištění** (28 %),
 - **Zahraniční zaměstnanci** – pracují pouze pro zahraničního zaměstnavatele (mimo EU) – mohou se **dobrovolně** přihlásit k účasti na **nemocenském** pojištění, (1,4 %),
-

4.1.4 Vyměřovací základ

(pro odvod pojistného na sz)

- **Vyměřovací základ** = úhrn započitatelných příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů FO a nejsou od daně osvobozeny, které zaměstnavatel zaměstnanci zúčtoval.
Jedná se o plnění v peněžní i nepeněžní formě, nebo určitou formu výhody.
-

4.1.4 Vyměřovací základ

(pro odvod pojistného na sz)

- Do vyměřovacího základu se **nezahrnují**:
 - náhrady škody podle zákoníku práce,
 - odstupné, odchodné a odbytné,
 - věrnostní přídavky horníků,
 - odměny za vynálezy (nesouvisející přímo s výkonem zaměstnání)
 - jednorázová sociální výpomoc (živelní pohroma, požár, ekologická havárie apod.),
 - plnění důchodcům po 1 roku od skončení zaměstnání,
 - pojistné zaplacené zaměstnavatelem za zaměstnance.
-

4.1.4 Vyměřovací základ

□ Maximální vyměřovací základ =
72 x průměrná mzda

stanovená k 1. 1.2010

(r. 2010 1 707 048 Kč),

po dosažení stanovené hranice max.
vyměřovacího základu se pojistné
nesráží a neodvádí.

Při přeplatku může zaměstnanec požádat o
vrácení, zaměstnavatelům se pojistné nevrací.

4.1.5 Sazby pojistného

- Zaměstnanec 6,5 % vyměřovacího základu,
 - Zaměstnavatel 25 %
(z toho 21,5 % na důchodové ,
2,3 % nemocenské a
1,2 % na státní politiku
zaměstnanosti).
-

4.1.6 Odvod a splatnost pojistného

- ❑ Pojistné je splatné od 1. do 20. následujícího kalendářního měsíce,
 - ❑ zaměstnavatel odvádí pojistné i za zaměstnance a
 - ❑ podává **Přehled** o výši pojistného a vyplacených dávkách,
 - ❑ Odčítá si 1/2 zúčtovaných náhrad za dobu dočasné pracovní neschopnosti.
-

4.2 Nemocenské pojištění - legislativa

□ **Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**

upravuje okruh osob účastných nemocenského pojištění, jejich nároky, podmínky pro stanovení dávek, posuzování zdravotního stavu i organizační uspořádání nemocenského pojištění

4.2.1 Pojištěnci

□ Okruh pojištěných osob:

a) zaměstnanci

(v pracovním a služebním poměru, pracující na základě dohody o pracovní činnosti, soudci, poslanci, ale i pěstouni , dobrovolníci pečovatelské služby, odsouzení ve výkonu trestu zařazení do práce...)

b) OSVČ.

4.2.2 Osoby, které nejsou účastny nemocenského pojištění

Zaměstnanci činní na základě **dohody o provedení práce**, členové představenstva a dozorčí rady a. s., funkcionáři občanských sdružení, neuvolnění členové zastupitelstev...

Od 1. 1. 2009 nejsou nemocensky pojištěni ani společníci a jednatele s.r.o., komanditisté k. s., členové družstva, **studenti a žáci.**

4.2.3 Dávky nemocenského pojištění

- nemocenské,
 - ošetřovné (= podpora při ošetřování člena rodiny),
 - peněžitá pomoc v mateřství (mateřská),
 - vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.
-

4.2.4 Nemocenské

- ❑ pro vznik pojistného poměru je rozhodující **den skutečného nástupu do práce,**
 - ❑ nemocenské dávky se poskytují zaměstnanci, který je lékařem uznán **dočasně neschopným** k výkonu dosavadního zaměstnání pro *nemoc,* nebo z důvodu *karantény, lékař může uznat zaměstnance PN zpětně až 3 kalendářní dny.*
-

4.2.6 Prvních 14 dnů pracovní neschopnosti...

- za tyto dny náleží **náhrada mzdy od zaměstnavatele** ve výši **60 % průměrného redukováného výdělku**,
 - jen za pracovní dny a svátky,
 - při PN až od 4. pracovního dne trvání, první **3 dny** tzv. **karenční doba**),
-

4.2.7 Redukční hranice pro náhradu mzdy

- Jsou určovány pro každý kalendářní rok oznámením ministerstva práce a sociálních věcí,
 - Pro rok 2010 jsou to denní částky
 - 791 Kč – započte se 90 %,
 - 1186 Kč – započte se 60 %,
 - 2371 Kč – započte se 30 %,k vyššímu výdělků se nepřihlíží.
-

4.2.9 Nemocenské

- nemocenské dávky se poskytují **za kalendářní dny od 15. dne** trvání dočasné pracovní neschopnosti, **redukční hranice jsou shodné jako u výpočtu průměrného redukovaného výdělku,**
- maximální denní výše denního vyměřovacího základu je tak 1305 Kč a dávek v roce 2010:

15. až 30. den PN	60 % z 1305	783 Kč
31. až 60. den PN		
Od 61. dne		

4.2.10 Vyloučení a snížení dávek

□ Vyloučení nároku na nemocenské –

Pojištěnec, který si úmyslně přivodil PN, kterému vznikl v době pobírání dávek nárok na starobní důchod, v době útěku z místa výkonu odnětí trestu,

□ Snížení nároku na 50 % –

účast ve rvačce, následek opilosti, psychotropních látek, úmyslný trestný čin nebo úmyslně zaviněný přestupek.

4.2.11 Speciální termíny v oblasti nemocenských dávek

Ochranná lhůta = doba, ve které má zaměstnanec nárok na výplatu nemocenského, pokud onemocní po skončení pracovněprávního vztahu (**nyní 7 kalendářních dnů pro nemocenské a karanténu**, 180 dnů pro peněžitou pomoc v mateřství). Není nárok na náhradu od zaměstnavatele.

Rozhodné období – 12 kalendářních měsíců před měsícem, ve kterém vznikla sociální událost

Podpůrčí doba = po tuto dobu může pojištěnec *pobírat nemocenské dávky* - **380** kalendářních dnů, důchodci 70 kal. dnů

Souběh pojištění Z více zaměstnání – náhrada od všech zaměstnavatelů, 1 nemocenská dávka vypočítaná ze všech pojištění.

4.2.12 Ošetřovné

Ošetřovné náleží zaměstnanci při:

- a) Ošetřování dítěte mladšího 10 let, které onemocnělo nebo se zranilo,
- b) Péči o zdravé dítě mladší 10 let z důvodu uzavření výchovného zařízení, karantény nebo nemoci jiné pečující osoby,
- c) Ošetřování jiného nemocného člena rodiny,
- d) Ošetřování dítěte, které je po rozvodu svěřeno do střídavé péče obou rodičů.

Vyplácí Okresní správa sociálního zabezpečení od 1. dne trvání nároku za kalendářní dny.

Vyplácí se max. **9 (16) kalendářních dnů (r. 2010 – zkrácení, 3denní karenční lhůta)**

Výpočet nároku vychází také z redukováného denního vyměřovacího základu a je ve výši 60 %.

Formulář Rozhodnutí o vzniku potřeby ošetřování, je možná změny oprávněné osoby v době trvání nároku.

4.2.13 Peněžitá pomoc v mateřství

- Náleží zaměstnankyni, která byla v posledních dvou letech před porodem nejméně **270** dnů účastna nem. pojištění.
- Vyplácí Okresní správa sociálního zabezpečení od 1. dne trvání nároku za kalendářní dny – 28 týdnů (2 a více dětí 37 týdnů).

Výpočet nároku vychází z odlišně redukováného denního vyměřovacího základu (1305 Kč) a je ve výši 60 % (max. 783 Kč) – **změna v průběhu roku 2010 – doplatky...**

PPM může být poskytována i zaměstnanci (max. 31 týdnů) a při převzetí dítěte do trvalé péče.

4.2.13 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

- Může být poskytován ženě těhotné a až do 9 měsíců po porodu, která musí být převedena na jiný druh práce, kde **bez vlastního zavinění dosahuje nižšího** výdělku,
 - výpočet ze základu jako u peněžitě pomoci v mateřství, do výše rozdílu oproti předcházejícímu výdělku.
-

4.3 Důchodové pojištění

- *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*
 - *Zákon č. 582/1991., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
-

4.3.1 Úkoly zaměstnavatelů v oblasti důchodového pojištění

- ❑ Základní povinnost je vést záznamy o skutečnostech rozhodných pro nárok na dávky důchodového pojištění, jejich výši a a výplatu,
 - ❑ Archivace mzdových listů **30 let**,
 - ❑ Ohlašování vstupu do zaměstnání poživatelů starobních důchodů – předčasných nebo i doba neurčitá a více než 1 rok u klasických důchodů,
 - ❑ Evidenční listy důchodového pojištění – od 2004 elektronicky.
-

4.3.2 Starobní důchody - podmínky

- Nejméně 25 let pojištění a dovršení potřebného věku (od roku 2010 postupné prodlužování na 35 let),
 - Nebo nejméně 15 let pojištění a dosažení 65 let věku,
 - Písemná **Žádost o přiznání důchodové dávky**, sepisuje OSSZ podle místa trvalého bydliště.
-

4.3.2 Starobní důchody – potřebný věk

- ❑ Do 31. 12. **1995** – muži 60 let, ženy 57 – 53 let podle počtu vychovaných dětí,
 - ❑ Do 31. 12. **2012** – připočítávají se u mužů 2 a u žen 4 měsíce za každý započatý rok po 31. 12. 1995 do dovršení důchodového věku,
 - ❑ Po 31. 12. 2012 – muži 63 let, ženy 63 – 59 let.
-

ZÁKON

ze dne 17. července 2008,

kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

U pojištěnců **narozených po roce 1968 činí důchodový věk**

- a) u mužů 65 let,
 - b) u žen 62 let, pokud vychovaly alespoň 4 děti, 63 let, pokud vychovaly 3 děti, 64 let, pokud vychovaly 2 děti, jinak 65 let.
-

4.3.2 Starobní důchody – prokazování doby pojištění a náhradních dob

- Evidenční listy důchodového pojištění,
 - Potvrzení evidence uchazečů o zaměstnání,
 - Doklady o ukončení studia,
 - Čestné prohlášení + svědci...
-